

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

ΣΥΣΤΑΣΗ (ΕΕ) 2022/1634 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 16ης Σεπτεμβρίου 2022

σχετικά με εσωτερικές διασφαλίσεις για τη συντακτική ανεξαρτησία και τη διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος στον τομέα των μέσων ενημέρωσης

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Οι ανεξάρτητες υπηρεσίες μέσων ενημέρωσης έχουν ιδιαίτερη σημασία για την εσωτερική αγορά. Συνιστούν έναν ραγδαία μεταβαλλόμενο και οικονομικά σημαντικό τομέα, ενώ παράλληλα παρέχουν σε πολίτες και επιχειρήσεις πρόσβαση σε πολυφωνία απόψεων και σε αξιόπιστες πηγές πληροφόρησης, επιτελώντας έτσι τη γενικού συμφέροντος λειτουργία άσκησης δημόσιου ελέγχου.
- (2) Οι υπηρεσίες μέσων ενημέρωσης έχουν καίριο ρόλο στις δημοκρατικές κοινωνίες, δεδομένου ότι παρέχουν πληροφόρηση η οποία συνιστά δημόσιο αγαθό. Για να ανταποκριθούν σε έναν τόσο ουσιώδη κοινωνικό ρόλο και να ευδοκιμήσουν στην αγορά, οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης πρέπει να μπορούν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους ελεύθερα και ανεξάρτητα, σε μια ανοικτή και διαφανή αγορά που επιτρέπει πολυφωνία των παραγόντων και των απόψεων στα μέσα ενημέρωσης.
- (3) Οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης δεν προστατεύονται μόνο από τους κανόνες της Ένωσης που διέπουν την εσωτερική αγορά, αλλά και από το άρθρο 11 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), δεδομένου ότι είναι σημαντικοί για την άσκηση του δικαιώματος στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης. Το άρθρο 11 του Χάρτη ορίζει επίσης ότι η ελευθερία και η πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης είναι σεβαστές και ότι το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης περιλαμβάνει την ελευθερία λήψης και μετάδοσης πληροφοριών χωρίς την ανάμειξη δημόσιων αρχών και αδιακρίτως συνόρων των κρατών μελών. Εξάλλου, η εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς των υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης έχει άμεσο αντίκτυπο στο κράτος δικαίου και στη δημοκρατία, οι οποίες συνιστούν θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης και κατοχυρώνονται στο άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- (4) Η απώλεια διαφημιστικών εσόδων κατά την τελευταία δεκαετία, ιδίως λόγω της αύξησης της διαδικτυακής διανομής περιεχομένου μέσων ενημέρωσης και της αλλαγής των καταναλωτικών συνθηκών, έχει στερήσει οικονομικούς πόρους από τον τομέα των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης, επηρεάζοντας τη βιωσιμότητά του και, κατ' επέκταση, την ποιότητα και την ποικιλομορφία του προσφερόμενου περιεχομένου. Η τάση αυτή καταδεικνύει το γεγονός ότι η αγορά δεν εξασφαλίζει βιώσιμες αποδόσεις για την ανεξάρτητη ειδησεογραφία και την ποιοτική δημοσιογραφία, οι οποίες συνιστούν δημόσια αγαθά και συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης.
- (5) Όπως αναφέρεται στο σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία ⁽¹⁾, η Επιτροπή έχει προτείνει σειρά πρωτοβουλιών για τη στήριξη της ελευθερίας και της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης. Εξέδωσε σύσταση σχετικά με τη διασφάλιση της προστασίας, της ασφάλειας και της ενίσχυσης της θέσης των δημοσιογράφων και άλλων επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση ⁽²⁾. Επίσης, υπέβαλε πρόταση οδηγίας ⁽³⁾ και σύσταση ⁽⁴⁾ για την προστασία των

⁽¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με το σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία [COM(2020) 790 final].

⁽²⁾ Σύσταση (ΕΕ) 2021/1534 της Επιτροπής της 16ης Σεπτεμβρίου 2021 σχετικά με τη διασφάλιση της προστασίας, της ασφάλειας και της ενίσχυσης της θέσης των δημοσιογράφων και άλλων επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 331 της 20.9.2021, σ. 8).

⁽³⁾ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού») [COM(2022) 177 final].

⁽⁴⁾ Σύσταση (ΕΕ) 2022/758 της Επιτροπής της 27ης Απριλίου 2022 σχετικά με την προστασία των δημοσιογράφων και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού») (ΕΕ L 138 της 17.5.2022, σ. 30).

προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού»). Επιπλέον, η Επιτροπή έχει υλοποιήσει διάφορες δράσεις για τη στήριξη της ανάκαμψης και του μετασχηματισμού του τομέα των μέσων ενημέρωσης και του οπτικοακουστικού τομέα, στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για τα μέσα ενημέρωσης και τον οπτικοακουστικό τομέα ⁽⁵⁾. Η Επιτροπή παρακολουθεί επίσης στενά τη μεταφορά και την εφαρμογή σημαντικών νομοθετικών πράξεων για τον τομέα των μέσων ενημέρωσης και ιδίως της οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων ⁽⁶⁾ και της οδηγίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ⁽⁷⁾.

- (6) Η Επιτροπή έχει υποβάλει νομοθετική πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση κοινού πλαισίου όσον αφορά τις υπηρεσίες μέσων ενημέρωσης στην εσωτερική αγορά (Ευρωπαϊκή πράξη για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης). Η εν λόγω πρόταση προβλέπει σειρά διασφαλίσεων στο δίκαιο της Ένωσης για την προστασία της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης και της συντακτικής ανεξαρτησίας στην εσωτερική αγορά. Η παρούσα σύσταση συνοδεύει τον προτεινόμενο κανονισμό ως εργαλείο με άμεση ισχύ για την ενίσχυση της συντακτικής ανεξαρτησίας και της διαφάνειας όσον αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς των μέσων ενημέρωσης.
- (7) Ταυτοχρόνως, συμπληρωματικά προς τη νομοθεσία και όπως τονίζεται στο σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία, η Επιτροπή υποστηρίζει ενεργά πρωτοβουλίες αυτορρύθμισης από τον ίδιο τον τομέα των μέσων ενημέρωσης. Η παρούσα σύσταση αποτελεί μέρος αυτών των προσπαθειών.
- (8) Ο κλάδος των μέσων ενημέρωσης έχει μακρά παράδοση αυτορρύθμισης και έχει αναλάβει διάφορες πρωτοβουλίες σε αυτό τον τομέα. Με βάση αυτές τις πρωτοβουλίες και λαμβανομένης υπόψη της ποικιλομορφίας των νομικών παραδόσεων και προσεγγίσεων στα κράτη μέλη, μπορούν να εντοπιστούν ορισμένες προαιρετικές πρακτικές τις οποίες θα μπορούσαν να ακολουθήσουν οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ώστε να βελτιώσουν την ανθεκτικότητά τους και να αντιμετωπίζουν καλύτερα τις πολιτικές και οικονομικές πιέσεις. Ο τομέας θα μπορούσε να αρχίσει έναν διάλογο σχετικά με τις εν λόγω προαιρετικές πρακτικές, αφήνοντας παράλληλα τους παρόχους υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης να αποφασίζουν ελεύθερα ποιες πρακτικές ταιριάζουν στις δικές τους ανάγκες και στα δικά τους επιχειρηματικά μοντέλα, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των ειδικών αναγκών που έχουν οι πολύ μικρές, οι μικρές και οι μεσαίες επιχειρήσεις κατά την έννοια του άρθρου 3 της οδηγίας 2013/34/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁸⁾.
- (9) Οι πολίτες πρέπει να μπορούν να εμπιστευτούν την πληροφόρηση που λαμβάνουν, προκειμένου να ασκούν τα δημοκρατικά τους δικαιώματα. Πρέπει να έχουν πρόσβαση σε πολυφωνία απόψεων και σε αξιόπιστες πηγές πληροφόρησης, ώστε να διαμορφώνουν τις δικές τους απόψεις και να συμβάλουν στις δημοκρατικές διαδικασίες. Η πρόσβαση σε αξιόπιστη πληροφόρηση είναι εξίσου σημαντική και για τις επιχειρήσεις προκειμένου να μπορούν λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις.
- (10) Οι Ευρωπαίοι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης υφίστανται όλο και περισσότερο αδέμιτες παρεμβάσεις στις επιμέρους συντακτικές αποφάσεις, μεταξύ άλλων από ιδιώτες ιδιοκτήτες και μετόχους, με δυσμενείς επιπτώσεις στη συντακτική ελευθερία, στην ικανότητα παροχής ανεξάρτητων ειδήσεων και, ως εκ τούτου, στη διαθεσιμότητα αξιόπιστης πληροφόρησης για το κοινό των μέσων ενημέρωσης. Η έκθεση του Παρατηρητηρίου για την πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης του 2022 καταδεικνύει υψηλό κίνδυνο αδέμιτης εμπορικής επιρροής και επιρροής των ιδιοκτητών σε αρκετά κράτη μέλη ⁽⁹⁾. Στην ψηφιακή εποχή, λόγω της αυξημένης δυνατότητας εύκολης πρόσβασης σε πληροφορίες που παρέχονται από παρόχους υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη, είναι σημαντικό να προωθηθούν ορθές πρακτικές σε επίπεδο ΕΕ, ώστε οι πολίτες και οι επιχειρήσεις της Ένωσης να λαμβάνουν ανεξάρτητο και ποικίλο περιεχόμενο ειδήσεων και επικαιρότητας για να διαμορφώνουν τις απόψεις τους και να κάνουν τεκμηριωμένες επιλογές, συμβάλλοντας στη δημιουργία δημόσιας σφαίρας στην εσωτερική αγορά.

⁽⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Τα ευρωπαϊκά μέσα ενημέρωσης κατά την ψηφιακή δεκαετία: Σχέδιο δράσης για τη στήριξη της ανάκαμψης και του μετασχηματισμού [COM(2020) 784 final].

⁽⁶⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1808 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων) ενόψει των μεταβαλλόμενων συνθηκών της αγοράς (ΕΕ L 303 της 28.11.2018, σ. 69).

⁽⁷⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2019/790 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά και την τροποποίηση των οδηγιών 96/9/ΕΚ και 2001/29/ΕΚ (ΕΕ L 130 της 17.5.2019, σ. 92).

⁽⁸⁾ Οδηγία 2013/34/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και συναφείς εκθέσεις επιχειρήσεων ορισμένων μορφών, την τροποποίηση της οδηγίας 2006/43/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση των οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 182 της 29.6.2013, σ. 19).

⁽⁹⁾ Πλήρης έκθεση του Παρατηρητηρίου για την πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης (2022), σ. 67.

- (11) Η συντακτική ανεξαρτησία προστατεύει τους εκδότες και τους δημοσιογράφους από συγκρούσεις συμφερόντων και τους βοηθά να αντιστέκονται σε αθέμιτες παρεμβάσεις και πιέσεις. Ως εκ τούτου, συνιστά προϋπόθεση για την παραγωγή και κυκλοφορία αμερόληπτης πληροφόρησης, και ουσιαστική πτυχή της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης. Η συντακτική ανεξαρτησία επιτρέπει την παροχή και τη λήψη ανεξάρτητων και πλουραλιστικών υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης από τους πολίτες και τις επιχειρήσεις σε ολόκληρη την Ένωση. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τους παρόχους υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης που προσφέρουν ειδησεογραφικό περιεχόμενο και περιεχόμενο επικαιρότητας, ανεξάρτητα από τη μορφή του (συμπεριλαμβανομένων των ντοκιμαντέρ ή των περιοδικών που καλύπτουν τέτοια θέματα). Ως εκ τούτου, οι συστάσεις που αφορούν τα προαιρετικά μέτρα για τη συντακτική ανεξαρτησία απευθύνονται σε αυτούς.
- (12) Στο πλαίσιο αυτό, ορισμένοι πάροχοι υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης έχουν ήδη θεσπίσει μέτρα, πρότυπα ή μηχανισμούς εταιρικής διακυβέρνησης, όπως συντακτικούς χάρτες ή κώδικες, ή επιτροπές δεοντολογίας για την προστασία της συντακτικής ανεξαρτησίας. Σε κάποια ειδησεογραφικά μέσα, οι δημοσιογράφοι έχουν λόγο για την επιλογή του αρχισυντάκτη τους ή ακόμη και για αλλαγές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς του μέσου ενημέρωσης. Σε ορισμένες εταιρείες μέσω ενημέρωσης, οι δημοσιογράφοι έχουν την ιδιότητα του μετόχου και μπορούν να συμμετέχουν στη λήψη στρατηγικών αποφάσεων και στον καταμερισμό των οικονομικών οφελών. Σε κάποια λίγα κράτη μέλη, ορισμένα από αυτά τα εταιρικά μέτρα απαιτούνται εκ του νόμου για συγκεκριμένους τύπους παρόχων υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης⁽¹⁰⁾. Αυτά και άλλα παραδείγματα διασφαλίσεων θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν ως πηγές έμπνευσης για προαιρετικά μέτρα, καθώς και ως βάση για περαιτέρω συζητήσεις, υπό την καθοδήγηση των ενδιαφερόμενων μερών, για το πώς μπορεί να βελτιωθεί η προστασία της συντακτικής ανεξαρτησίας.
- (13) Μολονότι είναι θεμιτό οι ιδιώτες ιδιοκτήτες μέσω ενημέρωσης να επιλέγουν και να αποφασίζουν τη μακροπρόθεσμη εκδοτική κατεύθυνση, είναι σημαντικό να διασφαλίζεται ότι οι συντάκτες και οι συντάκτριες μπορούν να καλύπτουν με ανεξαρτησία τις ειδήσεις και την επικαιρότητα στην καθημερινή τους εργασία. Πράγματι, οι συντάκτες και οι συντάκτριες θα πρέπει να βασίζονται στις ατομικές τους συντακτικές αποφάσεις στη δημοσιογραφική έρευνα και αξιολόγηση και στη σημασία που έχουν οι πληροφορίες για τους αναγνώστες, ενώ επίσης θα πρέπει και να μπορούν να εκφράσουν ελεύθερα επικριτικές απόψεις χωρίς τον φόβο αντιποίνων. Υπάρχει ανάγκη για μια ισορροπημένη προσέγγιση υπό την καθοδήγηση του κλάδου, με σκοπό την ενίσχυση της συντακτικής ανεξαρτησίας, ενώ μπορούν να αναγνωρίζονται παράλληλα τα νόμιμα δικαιώματα και συμφέροντα των ιδιωτών που είναι ιδιοκτήτες παρόχων υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης, από τη σκοπιά τόσο της επιχειρηματικής ελευθερίας όσο και της δικής τους ελευθερίας έκφρασης.
- (14) Η αυτορρύθμιση των μέσων ενημέρωσης και τα πρότυπα δημοσιογραφικής δεοντολογίας είναι αποτελεσματικά εργαλεία που μπορούν να ισχυροποιήσουν τους δημοσιογράφους και να τους βοηθήσουν να αντιστέκονται σε αθέμιτες πιέσεις, μεταξύ άλλων πολιτικού και εμπορικού χαρακτήρα, ενισχύοντας έτσι την εμπιστοσύνη του κοινού στα μέσα ενημέρωσης⁽¹¹⁾. Παρ' όλα αυτά, η εφαρμογή των δημοσιογραφικών προτύπων σε ολόκληρη την Ένωση επιδέχεται βελτίωση. Στην έκθεσή του του 2022, το Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης επισημαίνει τις ανεπάρκειες όσον αφορά την εφαρμογή της αυτορρύθμισης στην πράξη⁽¹²⁾.
- (15) Επιπλέον, όπως προέκυψε από το χρηματοδοτούμενο από την Ένωση έργο με τίτλο «Συμβούλια μέσω ενημέρωσης στην ψηφιακή εποχή», συμβούλια μέσω ενημέρωσης ή Τύπου λειτουργούν μόλις σε λίγο περισσότερα από τα μισά κράτη μέλη⁽¹³⁾. Στα εν λόγω κράτη μέλη, τα συμβούλια διαφέρουν ως προς το μέγεθος, το πεδίο των δραστηριοτήτων τους, καθώς και ως προς το είδος της νομικής τους προσωπικότητας ή αναγνώρισης βάσει του εθνικού δικαίου, γεγονός που μπορεί να επηρεάζει τον ρόλο τους στην πράξη. Στα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη συσταθεί συμβούλια μέσω ενημέρωσης ή Τύπου, οι εκπρόσωποι της κοινότητας των μέσων ενημέρωσης συχνά δεν έχουν κίνητρα για τη σύστασή τους.
- (16) Η παρούσα σύσταση προτείνει στους παρόχους υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης έναν μη εξαντλητικό και μη σωρευτικό κατάλογο προαιρετικών μέτρων και στρατηγικών με σκοπό τη διασφάλιση της ανεξάρτητης διαδικασίας παραγωγής ειδησεογραφικού περιεχομένου. Τα συνιστώμενα μέτρα αφορούν βασικά στοιχεία της εν λόγω διαδικασίας, από τις προϋποθέσεις για την ανεξάρτητη δημιουργία συντακτικού περιεχομένου και την ενδυνάμωση των δημοσιογράφων ώστε να συμμετέχουν σε κρίσιμες αποφάσεις για τη λειτουργία των μέσων ενημέρωσης, έως στρατηγικές για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης σταθερότητας της παραγωγής ειδησεογραφικού περιεχομένου.
- (17) Το περιεχόμενο της παρούσας σύστασης, η οποία εξ ορισμού δεν είναι δεσμευτική, δεν θα πρέπει επ' ουδενί να θεωρηθεί ότι θίγει την ελευθερία παροχής υπηρεσιών στην εσωτερική αγορά ή την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας του Τύπου, ή ότι παρεμβαίνει στη συντακτική ή την επιχειρηματική ελευθερία. Οι εσωτερικές

⁽¹⁰⁾ Για παράδειγμα, στη Γαλλία, ο νόμος αριθ. 2016-1524 (ο λεγόμενος «Loi Bloche») και στην Πορτογαλία ο νόμος αριθ. 1/99 της 13ης Ιανουαρίου.

⁽¹¹⁾ Σύσταση CM/Rec(2018) 1 της Επιτροπής υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης και τη διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων ενημέρωσης.

⁽¹²⁾ Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης (2022) (πλήρης έκθεση), σ. 82.

⁽¹³⁾ R.A. Harder και P. Knappen, Media Councils in the Digital Age: An inquiry into the practices of media self-regulatory bodies in the media landscape today (Συμβούλια μέσω ενημέρωσης στην ψηφιακή εποχή: έρευνα σχετικά με τις πρακτικές των φορέων αυτορρύθμισης των μέσων ενημέρωσης στο σημερινό τοπίο των μέσων ενημέρωσης), vzw Vereniging van de Raad voor de Journalistiek, Βρυξέλλες, 2021.

διασφαλίσεις δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ότι στερούν από τους ιδιοκτήτες μέσωσ ενημέρωσης τον ρόλο που διαδραματίζουν στον καθορισμό στρατηγικών στόχων και στην προώθηση της ανάπτυξης και της οικονομικής βιωσιμότητας των εταιρειών τους. Επιπλέον, θα πρέπει να αναγνωριστεί ο ηγετικός ρόλος που διαδραματίζουν οι πάροχοι υπηρεσιών μέσωσ ενημέρωσης και οι δημοσιογράφοι στην ανάπτυξη εσωτερικών διασφαλίσεων και μέσωσ αυτορρύθμισης.

- (18) Η παρούσα σύσταση βασίζεται σε ανταλλαγές απόψεων με ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως δημοσιογράφους, εταιρείες μέσωσ ενημέρωσης και τις ενώσεις τους. Στηρίζεται στις συζητήσεις που έλαβαν χώρα στο ευρωπαϊκό φόρουμ για τα ειδησεογραφικά μέσα ⁽¹⁴⁾, ιδίως στη δεύτερη έκδοση που πραγματοποιήθηκε στις 29 Νοεμβρίου 2021 και στην οποία συζητήθηκαν ο μετασχηματισμός του κλάδου των μέσωσ ενημέρωσης και οι σχετικές προκλήσεις ⁽¹⁵⁾. Λαμβάνει επίσης υπόψη τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες του κλάδου, στις οποίες περιλαμβάνεται η «Journalism Trust Initiative» (JTI) της οργάνωσης Δημοσιογράφοι Χωρίς Σύνορα και των εταίρων της, οι οποίες αποσκοπούν στην προώθηση ενός υγιέστερου χώρου πληροφόρησης που να υποστηρίζεται από κλαδικά πρότυπα.
- (19) Τα συνιστώμενα μέτρα βασίζονται σε πρωτοβουλίες που δοκιμάζουν νέα επιχειρηματικά μοντέλα και συνεργασίες, όπως εκείνες που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της δράσης για συμπράξεις στον τομέα της δημοσιογραφίας, η οποία υποστηρίζεται από το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» ⁽¹⁶⁾. Βασίζονται επίσης στα προγράμματα και τις προτεραιότητες χρηματοδοτικής στήριξης που περιγράφονται στο σχέδιο δράσης για τα μέσα ενημέρωσης και τον οπτικοακουστικό τομέα, στο πλαίσιο των προσπαθειών σε επίπεδο ΕΕ για τη στήριξη ενός κλαδικού οικοσυστήματος για τα ειδησεογραφικά μέσα. Επιπλέον, ορισμένοι πάροχοι υπηρεσιών μέσωσ ενημέρωσης χρησιμοποιούν δομές διακυβέρνησης στις οποίες μη κερδοσκοπικές οντότητες, όπως καταπιστεύματα ή ιδρύματα, κατέχουν το σύνολο ή μέρος του κεφαλαίου τους και, σε ορισμένες περιπτώσεις, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον διορισμό των διοικητικών συμβουλίων και των αρχισυντακτών/αρχισυντακτριών, που θεωρείται ότι μεριμνούν για τη διατήρηση της συντακτικής ανεξαρτησίας του παρόχου σε μακροπρόθεσμη βάση. Άλλοι μηχανισμοί διακυβέρνησης με παρόμοιους στόχους περιλαμβάνουν ρυθμίσεις συμμετοχής των δημοσιογράφων στο μετοχικό κεφάλαιο, στις οποίες μέλη του συντακτικού προσωπικού ή των οργάνων εκπροσώπησής τους ελέγχουν μέρος των μετοχών ή έχουν την εξουσία να αρνηθούν την είσοδο νέου/-ας ελέγχοντος/-ουσας μετόχου που ενδέχεται να επηρεάσει τη συντακτική ανεξαρτησία. Βάσει των ανωτέρω, στα συνιστώμενα μέτρα αναφέρονται πιθανές προσεγγίσεις τις οποίες θα μπορούσαν να εξετάσουν οι πάροχοι υπηρεσιών μέσωσ ενημέρωσης για να αυξήσουν τη βιωσιμότητά τους και, ως εκ τούτου, την ανθεκτικότητά τους σε πολιτικές πιέσεις και πιέσεις της αγοράς, με την επισημάνση ότι οι πάροχοι εξακολουθούν να είναι οι πλέον κατάλληλοι, ως οικονομικοί φορείς, για την ανάπτυξη επιχειρηματικών μοντέλων που ανταποκρίνονται στους στόχους και τις ικανότητές τους, ανάλογα με τα τμήματα της αγοράς στα οποία στοχεύουν.
- (20) Η παρούσα σύσταση αποσκοπεί επίσης στην περαιτέρω προώθηση της διαφάνειας όσον αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς των μέσωσ ενημέρωσης σε ολόκληρη την Ένωση. Επί του παρόντος, τα διεθνή πρότυπα ⁽¹⁷⁾ και η ενωσιακή νομοθεσία για τα μέσα ενημέρωσης ενθαρρύνουν τα κράτη μέλη να θεσπίσουν ειδικά τομεακά μέτρα για την αύξηση της διαφάνειας όσον αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς των μέσωσ ενημέρωσης. Ειδικότερα, το άρθρο 5 παράγραφος 2 της οδηγίας 2010/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁸⁾ αναγνωρίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν από τους παρόχους υπηρεσιών μέσωσ επικοινωνίας που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους να καθίστουν δυνατή την πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους, σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες για τη διαφάνεια του πραγματικού δικαιούχου που ορίζονται στην οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁹⁾. Η σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 2018 σχετικά με την πολυφωνία των μέσωσ ενημέρωσης και τη διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώσ των μέσωσ ενημέρωσης καλεί τα κράτη μέλη να θεσπίσουν πλαίσια για τη δημοσιοποίηση ακριβών και επικαιροποιημένων πληροφοριών σχετικά με την άμεση και την πραγματική ιδιοκτησία των μέσωσ ενημέρωσης. Επιπλέον, η Επιτροπή συγχρηματοδοτεί την ανάπτυξη του Euromedia Ownership Monitor, το οποίο αποσκοπεί στον σχεδιασμό μιας κλιμακώσιμης βάσης δεδομένων με δυνατότητα αναζήτησης, η οποία θα παρέχει δωρεάν και φιλικές προς τον χρήστη πληροφορίες σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς των μέσωσ ενημέρωσης σε ολόκληρη την Ένωση.

⁽¹⁴⁾ Το ευρωπαϊκό φόρουμ για τα ειδησεογραφικά μέσα συστάθηκε από την Επιτροπή στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για τα μέσα ενημέρωσης και τον οπτικοακουστικό τομέα με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας με τους ενδιαφερόμενους φορείς σε θέματα που αφορούν τα μέσα ενημέρωσης.

⁽¹⁵⁾ Δείτε τα βίντεο και τη σύνοψη της εκδήλωσης: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/european-news-media-forum-industrial-transformation-glance>.

⁽¹⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» (2021-2027) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1295/2013 (ΕΕ L 189 της 28.5.2021, σ. 34).

⁽¹⁷⁾ Σύσταση CM/Rec(2018)1 της Επιτροπής υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με την πολυφωνία των μέσωσ ενημέρωσης και τη διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώσ των μέσωσ ενημέρωσης.

⁽¹⁸⁾ Οδηγία 2010/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαρτίου 2010, για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσωσ (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσωσ) (ΕΕ L 95 της 15.4.2010, σ. 1).

⁽¹⁹⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 73).

- (21) Η λήψη μέτρων για την ενίσχυση της διαφάνειας όσον αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς των μέσων ενημέρωσης έναντι του ευρέος κοινού θα ήταν σημαντική δεδομένου του ιδιαίτερου χαρακτήρα των υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ως δημόσιου αγαθού⁽²⁰⁾. Δεδομένου ότι τα μέσα ενημέρωσης διαδραματίζουν ρόλο στην πληροφόρηση για πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα και στη λογοδοσία των εν λόγω συμφερόντων, η διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων ενημέρωσης αποτελεί αναγκαία συνιστώσα κάθε οικοσυστήματος που αποσκοπεί στην ενίσχυση της ερευνητικής δημοσιογραφίας, της πολυμορφίας των μέσων ενημέρωσης και της εμπιστοσύνης του κοινού στην πληροφόρηση από τα μέσα ενημέρωσης. Η έλλειψη ειδικών πληροφοριών σχετικά με τη διαφάνεια των μέσων ενημέρωσης επισημάνθηκε από τα ενδιαφερόμενα μέρη στις διαβουλεύσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της κατάρτισης της παρούσας σύστασης.
- (22) Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι στο ζήτημα της διαφάνειας του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων ενημέρωσης ενδείκνυται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση. Μια τέτοια προσέγγιση θα προαγάγει τη διαθεσιμότητα πληροφοριών σχετικά με την ιδιοκτησία των μέσων ενημέρωσης (ή την άσκησή της) από την κυβέρνηση, από κρατικό οργανισμό, κρατική επιχείρηση ή άλλον δημόσιο φορέα και σχετικά με τα συμφέροντα, τους δεσμούς ή τις δραστηριότητες των ιδιοκτητών σε άλλες επιχειρήσεις, είτε μέσων ενημέρωσης είτε άλλες, καθώς και σχετικά με οποιαδήποτε άλλα συμφέροντα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τη διαδικασία λήψης στρατηγικών αποφάσεων της εταιρείας μέσων ενημέρωσης ή τη συντακτική της γραμμή. Είναι επίσης σκόπιμο να συνιστάται η δημοσίευση πληροφοριών σχετικά με τυχόν αλλαγές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς ή στον έλεγχο των μέσων ενημέρωσης, δεδομένης της σημασίας που έχει για τους αποδέκτες των υπηρεσιών η διαθεσιμότητα επικαιροποιημένων πληροφοριών σχετικά με την ιδιοκτησιακή δομή. Η συνιστώμενη προσέγγιση θα πρέπει να προσαρμόζεται ανάλογα με το είδος του μέσου ενημέρωσης και τη φύση της ιδιοκτησίας του. Ειδικότερα, στην περίπτωση μέσων ενημέρωσης που ανήκουν σε δημοσιογράφους, θα πρέπει να διατίθενται πληροφορίες μόνο σχετικά με τους ιδιοκτήτες που κατέχουν ηγετικό ρόλο, για παράδειγμα, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου.
- (23) Κατά συνέπεια, η παρούσα σύσταση επιδιώκει να προωθήσει υψηλά επίπεδα διαφάνειας όσον αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς των μέσων ενημέρωσης σε ολόκληρη την Ένωση μέσω προαιρετικών δράσεων που θα μπορούσαν να αναληφθούν τόσο άμεσα από τους παρόχους υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης όσο και από τα κράτη μέλη, με την επιφύλαξη των οριζόντιων κανόνων σχετικά με τη διαφάνεια της ιδιοκτησίας σε επίπεδο Ένωσης δυνάμει της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 και των κανόνων δημοσιοποίησης για τις εταιρείες δυνάμει της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽²¹⁾, καθώς και των υφιστάμενων συστημάτων διασύνδεσης των μητρώων σε επίπεδο Ένωσης.
- (24) Προκειμένου να ενθαρρύνει τη συνέχεια στην παρούσα σύσταση, η Επιτροπή θα συντονίζει τον τακτικό διάλογο με τα κράτη μέλη και τους εκπροσώπους των παρόχων υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης και των δημοσιογράφων στα σχετικά φόρουμ, ιδίως στο ευρωπαϊκό φόρουμ για τα ειδησεογραφικά μέσα. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη και τα σχετικά μέτρα που λαμβάνονται από τους παρόχους υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης στο πλαίσιο της σύστασης. Για τον σκοπό αυτόν, τα κράτη μέλη θα πρέπει να κληθούν να παράσχουν στην Επιτροπή τις σχετικές πληροφορίες που μπορούν ευλόγως να αναμένονται από αυτά, ώστε να μπορέσει η Επιτροπή να παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τα μέρη της σύστασης που απευθύνονται σε κάθε κράτος μέλος. Τα αποτελέσματα της παρακολούθησης μπορούν να τροφοδοτήσουν τις συζητήσεις που θα πραγματοποιηθούν υπό την καθοδήγηση των ενδιαφερόμενων μερών,

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

ΤΜΗΜΑ Ι

Σκοπός της σύστασης

- 1) Με την επιφύλαξη των υφιστάμενων και μελλοντικών κανόνων της Ένωσης, η παρούσα σύσταση:
- προτείνει στους παρόχους υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης που παρέχουν ειδησεογραφικό περιεχόμενο και περιεχόμενο επικαιρότητας έναν μη εξαντλητικό κατάλογο προαιρετικών μέτρων προς πιθανή εφαρμογή, με σκοπό τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας των επιμέρους συντακτικών τους αποφάσεων·
  - ενθαρρύνει τους παρόχους υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης και τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα για την προώθηση της διαφάνειας όσον αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς των μέσων ενημέρωσης στην εσωτερική αγορά.

⁽²⁰⁾ Βλέπε Συμβούλιο της Ευρώπης: «η διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων ενημέρωσης μπορεί να συμβάλει στην αποτελεσματικότητα της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης, μέσω της ευαισθητοποίησης του κοινού και των ρυθμιστικών αρχών σχετικά με τις δομές ιδιοκτησίας που κρύβονται πίσω από τα μέσα ενημέρωσης — οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν τις συντακτικές πολιτικές», προοίμιο της σύστασης CM/Rec(2018)1 της Επιτροπής υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης και τη διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων ενημέρωσης. Βλέπε επίσης Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Οπτικοακουστικού Τομέα: «Η διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων ενημέρωσης μπορεί να ενθαρρύνει την πίστη ότι η εξουσία αυτή δεν θα χρησιμοποιηθεί καταχρηστικά για την υπονομευτική προώθηση των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων των εκάστοτε ιδιοκτητών, αλλά, απεναντίας, ότι θα χρησιμοποιηθεί για την προαγωγή του κοινού καλού, δηλαδή για τη διενέργεια ελέγχων γεγονότων από τα μέσα ενημέρωσης», βλέπε M. Carrello (Επιμ.), *Transparency of media ownership*, IRIS Special, Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Οπτικοακουστικού Τομέα, Στρασβούργο, 2021.

⁽²¹⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, σχετικά με ορισμένες πτυχές του εταιρικού δικαίου (ΕΕ L 169 της 30.6.2017, σ. 46).

ΤΜΗΜΑ ΙΙ

Εσωτερικές διασφαλίσεις της συντακτικής ανεξαρτησίας

- 2) Κατά τη λήψη μέτρων για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας των επιμέρους συντακτικών αποφάσεων, οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ενθαρρύνονται να λαμβάνουν υπόψη τον κατάλογο που ακολουθεί.
- 3) Ο κατάλογος αυτός αποτελεί πηγή έμπνευσης για τους παρόχους υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης. Η ενδεχόμενη επιλογή διασφαλίσεων θα πρέπει να γίνεται με γνώμονα τη δυνατότητα πρακτικής εφαρμογής τους και την αναλογικότητά τους, λαμβανομένων υπόψη του μεγέθους των παρόχων υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης και της φύσης των παρεχόμενων υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης.
- 4) Οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ενθαρρύνονται επίσης να συμμετέχουν σε συστήματα αυτορρύθμισης και πρωτοβουλίες του δημοσιογραφικού τομέα και του κλάδου των μέσων ενημέρωσης οι οποίες προωθούν συντακτικά πρότυπα και πρότυπα αξιόπιστης και δεοντολογικής δημοσιογραφίας.

Διασφαλίσεις της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας των συντακτών

- 5) Οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ενθαρρύνονται να θεσπίσουν εσωτερικούς κανόνες για την προστασία της συντακτικής ακεραιότητας και ανεξαρτησίας από αθέμιτα πολιτικά και επιχειρηματικά συμφέροντα που ενδέχεται να επηρεάσουν επιμέρους συντακτικές αποφάσεις. Όταν υπάρχουν τέτοιοι εσωτερικοί κανόνες, ενθαρρύνεται η πλήρης αναγνώριση και έγκρισή τους από τους ιδιοκτήτες και από τη διοίκηση της εταιρείας μέσων ενημέρωσης.
- 6) Οι εν λόγω εσωτερικοί κανόνες θα μπορούσαν να συγκεντρώνονται σε χάρτες, κώδικες ή άλλες συντακτικές κατευθυντήριες γραμμές και έγγραφα πολιτικής, τα οποία οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ενθαρρύνονται να δημοσιοποιούν και να καθιστούν προσβάσιμα στους ιστοτόπους τους, μεταξύ άλλων και σε άτομα με αναπηρία, στο μέτρο του δυνατού.

Συντακτική ακεραιότητα

- 7) Οι εσωτερικοί κανόνες των παρόχων υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης που αναφέρονται στο σημείο 5 θα μπορούσαν να καλύπτουν τις ακόλουθες πτυχές:
  - α) κανόνες που διασφαλίζουν την ακεραιότητα του συντακτικού περιεχομένου (όσον αφορά την παραγωγή περιεχομένου), συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, της δήλωσης αποστολής εκ μέρους της σύνταξης, των πολιτικών για την προώθηση μιας διαφοροποιημένης και χωρίς αποκλεισμούς σύνθεσης των αιθουσών ειδήσεων, ή των πολιτικών για την υπεύθυνη χρήση των πηγών·
  - β) κανόνες που αποσκοπούν στην πρόληψη ή την αποκάλυψη συγκρούσεων συμφερόντων, συμπεριλαμβανομένων ιδίως απαιτήσεων ενημέρωσης του κοινού σχετικά με τυχόν επιχειρηματικούς ή επαγγελματικούς δεσμούς μεταξύ ιδιοκτητών ή οντοτήτων που συναποτελούν την ιδιοκτησιακή δομή του συγκεκριμένου παρόχου υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ή που κατέχουν συμμετοχή σε αυτόν και οντοτήτων ή ατόμων που αναφέρονται στο συντακτικό του περιεχόμενου·
  - γ) πολιτικές για τις διορθώσεις, συμπεριλαμβανομένων μηχανισμών υποβολής καταγγελιών·
  - δ) κανόνες που διασφαλίζουν τον διαχωρισμό μεταξύ εμπορικών και συντακτικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, απαιτήσεων που διασφαλίζουν ότι το συντακτικό περιεχόμενο είναι διαχωρισμένο και σαφώς διακριτό από το διαφημιστικό και το προωθητικό περιεχόμενο.

Συντακτική ανεξαρτησία

- 8) Οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ενθαρρύνονται να καθιερώσουν μηχανισμούς που θα επιτρέπουν στα μέλη του συντακτικού προσωπικού να προστατεύουν τη συντακτική ανεξαρτησία τους από κάθε μορφή αδικαιολόγητης παρέμβασης. Στους μηχανισμούς αυτούς θα μπορούσαν να περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:
  - α) συμπληρωματικά προς τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στους εθνικούς κανόνες εφαρμογής της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽²²⁾, διαδικασίες για την επισήμανση πιέσεων στις οποίες ενδεχομένως εκτίθενται· οι μηχανισμοί θα μπορούσαν να παρέχουν επιλογές για ανώνυμη ή εμπιστευτική επισήμανση περιπτώσεων άσκησης πίεσης·

⁽²²⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2019, σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης (ΕΕ L 305 της 26.11.2019, σ. 17).

- β) δικαίωμα εναντίωσης που να επιτρέπει στα μέλη του συντακτικού προσωπικού να αρνηθούν να υπογράψουν άρθρα ή άλλο συντακτικό περιεχόμενο που έχει τροποποιηθεί εν αγνοία τους ή παρά τη θέλησή τους·
- γ) ρήτρες συνείδησης για την προστασία από πειθαρχικές κυρώσεις ή αυθαίρετες απολύσεις των μελών του συντακτικού προσωπικού που αρνούνται την ανάθεση καθηκόντων τα οποία θεωρούν ότι αντιβαίνουν στα επαγγελματικά πρότυπα·
- δ) με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που προβλέπονται στο εργατικό δίκαιο ή σε άλλους κανόνες προστασίας, το δικαίωμα των μελών του συντακτικού προσωπικού να αποχωρήσουν από τον εν λόγω πάροχο και να διατηρήσουν όλα τα οφέλη που ισχύουν σχετικά με τον χρόνο παραμονής στο μέσο ενημέρωσης εφόσον θεωρούν ότι μια αλλαγή στο ιδιοκτησιακό καθεστώς που αφορά τον πάροχο υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης μπορεί να επηρεάσει τη συντακτική ακεραιότητα και ανεξαρτησία τους.

Εσωτερικοί φορείς ή δομές

- 9) Προκειμένου να υποστηριχθεί η εφαρμογή πολιτικών ή εσωτερικών κανόνων σχετικά με τη συντακτική ακεραιότητα και ανεξαρτησία, οι πάροχοι υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης ενθαρρύνονται να συστήσουν κατάλληλους εσωτερικούς ανεξάρτητους φορείς ή δομές που θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:
- α) επιτροπές δεοντολογίας ή εποπτείας, επιφορτισμένες με την επίβλεψη της ορθής εφαρμογής των χαρτών, κωδικών ή άλλων συντακτικών κατευθυντήριων γραμμών και εγγράφων πολιτικής που εγκρίνονται στο πλαίσιο του παρόχου υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης, καθώς και διαμεσολαβητές υπεύθυνους για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους κανόνες συντακτικής ακεραιότητας. Οι εν λόγω φορείς θα μπορούσαν να λαμβάνουν καταγγελίες για πιθανές παραβιάσεις των πολιτικών και των κανόνων και να επιδιώκουν την αντιμετώπισή τους, για παράδειγμα μέσω διαμεσολάβησης·
  - β) συμβούλια αιθουσών ειδήσεων, συντακτικές επιτροπές ή άλλοι φορείς που λειτουργούν ως επαγγελματικές ομάδες εκπροσώπησης του συντακτικού προσωπικού στα μέσα ενημέρωσης και ως σημεία επαφής και διαλόγου μεταξύ της διοίκησης και των δημοσιογράφων και άλλων επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης. Τα μέλη τους θα μπορούσαν να εκλέγονται από τους δημοσιογράφους και από άλλους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης εντός του παρόχου υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης. Ειδικότερα, θα μπορούσαν να επιδιώκουν να διασφαλίσουν ότι οι δημοσιογράφοι και άλλοι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης απολαμβάνουν στην πράξη τα δικαιώματα που ορίζονται σε χάρτες, κώδικες ή άλλες συντακτικές κατευθυντήριες γραμμές και έγγραφα πολιτικής που εγκρίνονται στο πλαίσιο του παρόχου. Θα μπορούσαν επίσης να προσπαθούν να διασφαλίσουν τη συμμόρφωση με δεοντολογικές αρχές·
  - γ) δημοσιογραφικούς διευθυντές/διευθύντριες, που διορίζονται στις εκτελεστικές επιτροπές και είναι υπεύθυνοι/-ες να διασφαλίζουν ότι οι πολιτικές του παρόχου υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης σέβονται τις αρχές της ανεξάρτητης δημοσιογραφίας και της ελευθερίας του Τύπου·
  - δ) συμβούλια αρμόδια για τον διορισμό του αρχισυντάκτη/της αρχισυντάκτριας και για την προστασία της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας του/της·
  - ε) επιτροπές διαβούλευσης ή διαμεσολάβησης, αποτελούμενες από εκπροσώπους του συντακτικού προσωπικού και της διοίκησης ή των ιδιοκτητών, για την επίλυση διαφορών μεταξύ των μελών του συντακτικού προσωπικού και των μελών της διοίκησης ή των ιδιοκτητών.
- 10) Οι κανόνες που διέπουν τη λειτουργία των εν λόγω φορέων και δομών, εφόσον υπάρχουν, καθώς και οι πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητές τους, θα πρέπει να είναι, στον κατάλληλο βαθμό, διαθέσιμοι και προσβάσιμοι στο κοινό, μεταξύ άλλων και στα άτομα με αναπηρία, στο μέτρο του δυνατού.

Διασφαλίσεις για την προώθηση της συμμετοχής των δημοσιογράφων στη λήψη αποφάσεων των εταιρειών μέσω ενημέρωσης

- 11) Οι πάροχοι υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης ενθαρρύνονται να προωθούν τη συμμετοχή των μελών του συντακτικού προσωπικού ή των οργάνων εκπροσώπησης τους στις διαδικασίες διακυβέρνησης και λήψης αποφάσεων. Η συμμετοχή αυτή θα μπορούσε να λάβει τη μορφή δικαιωμάτων ενημέρωσης, δικαιωμάτων διαβούλευσης, δικαιωμάτων συμμετοχής ή συνδυασμού αυτών· τούτο δεν θίγει το άρθρο 16 του Χάρτη.
- 12) Τα δικαιώματα ενημέρωσης θα μπορούσαν να προβλέπονται ιδίως στις ακόλουθες περιπτώσεις:
- α) όταν οι ιδιοκτήτες ή η διοίκηση του παρόχου υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης αποφασίζουν να αντικαταστήσουν τον αρχισυντάκτη/την αρχισυντάκτρια·
  - β) όταν αλλάζει η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου·

- γ) σε περιπτώσεις σημαντικών αλλαγών που αφορούν τη νομική μορφή ή το ιδιοκτησιακό καθεστώς του παρόχου υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης, τις διαδικασίες εκκαθάρισης ή άλλες διαρθρωτικές αλλαγές.
- 13) Οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ενθαρρύνονται να διασφαλίζουν ότι ζητείται η γνώμη των μελών του συντακτικού προσωπικού ή των οργάνων εκπροσώπησης τους σχετικά με τον διορισμό του αρχισυντάκτη/της αρχισυντάκτριας. Η διοίκηση και το συντακτικό προσωπικό ενθαρρύνονται να καταλήγουν σε συμφωνία σχετικά με την εφαρμοστέα διαδικασία διαβούλευσης.
- 14) Θα μπορούσε να δοθεί στα μέλη του συντακτικού προσωπικού η δυνατότητα να συμμετέχουν στη διοίκηση του παρόχου υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης με την εκλογή ενός ή περισσότερων εκπροσώπων στο διοικητικό συμβούλιο, όταν αυτό είναι συμβατό με τους ισχύοντες εθνικούς κανόνες, οι οποίοι συνάδουν με το δίκαιο της Ένωσης.

Διασφαλίσεις για τη βελτίωση της βιωσιμότητας των παρόχων υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης και των μακροπρόθεσμων επενδύσεων στην παραγωγή περιεχομένου

- 15) Οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ενθαρρύνονται να προωθούν την ανταλλαγή γνώσεων και να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές στα σχετικά φόρουμ με στόχο την ανάπτυξη στρατηγικών για την αύξηση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας και ανθεκτικότητάς τους. Η Επιτροπή θα διευκολύνει τον διάλογο αυτόν στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού φόρουμ για τα ειδησεογραφικά μέσα.
- 16) Μέχρι στιγμής, από τις συζητήσεις προέκυψε ότι θα μπορούσαν να διερευνηθούν σχετικές καινοτόμες δράσεις σε διάφορους τομείς, μεταξύ των οποίων:
- α) επιχειρηματικά μοντέλα που επιτρέπουν την αποτελεσματική προσαρμογή σε νέες καταναλωτικές συνήθειες, συμπεριλαμβανομένων των συνδρομητικών συστημάτων, των συστημάτων που βασίζονται στους αναγνώστες/στις αναγνώστριες, της πληθοχρηματοδότησης ή άλλων νέων στρατηγικών χρηματικής αποτίμησης με αποδεδειγμένη επιτυχία όσον αφορά την αύξηση των εσόδων·
  - β) τεχνολογικές λύσεις καθοριστικής σημασίας για την ενίσχυση της συμμετοχής, συμπεριλαμβανομένων διαφανών αλγορίθμων που χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση των συστάσεων περιεχομένου και την προσαρμογή της επί πληρωμή πρόσβασης·
  - γ) προσεγγίσεις που αποσκοπούν στη διατήρηση και τη διεύρυνση του κοινού, ιδίως με την πρόταση νέων μορφοτύπων, την ανάπτυξη εργαλείων παρακολούθησης του κοινού και δημιουργίας κοινοτήτων, καθώς και με την αξιοποίηση δεδομένων για την καλύτερη κατανόηση των προτιμήσεων και της συμπεριφοράς του κοινού, που με τη σειρά της καθιστά δυνατές στρατηγικές στόχευσης και διαφοροποίησης·
  - δ) δομές εταιρικής διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων καταπιστευμάτων ή ιδρυμάτων, ρυθμίσεων συμμετοχής των δημοσιογράφων στο μετοχικό κεφάλαιο, ενώσεων δημοσιογράφων ή αναγνώστων ή οποιασδήποτε άλλης δομής μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των παρόχων υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης. Στο πλαίσιο αυτό, η προσφυγή σε τέτοιες δομές ή μηχανισμούς μπορεί να θεωρείται επωφελής για τη διατήρηση της συντακτικής ανεξαρτησίας και την προώθηση της ποιοτικής δημοσιογραφίας·
  - ε) στρατηγικές ή δεσμεύσεις για επανεπένδυση των εσόδων ή των κερδών που προκύπτουν με σκοπό την ενίσχυση των μακροπρόθεσμων επενδύσεων σε περιεχόμενο μέσων ενημέρωσης, την ψηφιοποίηση και την ανεξάρτητη δημοσιογραφία, δεδομένης της αυξανόμενης ανάγκης ευθυγράμμισης με τις καινοτομίες στην οικονομία της προσοχής.
- 17) Οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ενθαρρύνονται να αναπτύξουν πολιτικές που διασφαλίζουν τη διαφάνεια και τη δίκαιη χρήση των δωρεών. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, τη γνωστοποίηση δωρητών των οποίων οι δωρεές υπερβαίνουν ένα ορισμένο όριο ή κανόνες σχετικά με τις δωρεές από φυσικά πρόσωπα ή οντότητες των οποίων η δωρεά θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο τη συντακτική ανεξαρτησία.
- 18) Οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ενθαρρύνονται επίσης να διερευνήσουν δυνατότητες διαρθρωτικής συνεργασίας, μεταξύ άλλων και σε διασυνοριακό επίπεδο, προκειμένου να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που προσφέρονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο από την εσωτερική αγορά και να προσεγγίσουν ευρύτερο κοινό. Ομοίως, οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ενθαρρύνονται να διερευνήσουν τη δυνατότητα διαρθρωμένων συμπράξεων, οι οποίες να αποσκοπούν, για παράδειγμα, στη συγκέντρωση και την αξιοποίηση δεδομένων, καθώς και στην ενίσχυση των ικανοτήτων καινοτομίας τους.
- 19) Οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ενθαρρύνονται να προωθούν ευκαιρίες επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για τους και τις δημοσιογράφους τους και άλλους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της επανεκπαίδευσης και της επανειδίκευσης. Αυτό μπορεί να γίνει σε συνεργασία με φορείς αυτορρυθμισμού των μέσων ενημέρωσης, με επαγγελματικές οργανώσεις και ενώσεις, καθώς και με εκπαιδευτικά ιδρύματα.

ΤΜΗΜΑ ΙΙΙ

Διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων ενημέρωσης

- 20) Οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης ενθαρρύνονται να διασφαλίζουν ότι λεπτομερείς, ολοκληρωμένες και επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους είναι εύκολα και άμεσα προσβάσιμες στο κοινό, συμπεριλαμβανομένων, στο μέτρο του δυνατού, των ατόμων με αναπηρία. Ειδικότερα, συνιστάται οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης να διασφαλίζουν την πρόσβαση στις πληροφορίες που αφορούν τα εξής:
- α) εάν και σε ποιο βαθμό η άμεση ή πραγματική ιδιοκτησία τους ανήκει στην κυβέρνηση, σε κρατικό οργανισμό, σε κρατική επιχείρηση ή σε άλλον δημόσιο φορέα·
  - β) τα συμφέροντα, τους δεσμούς ή τις δραστηριότητες των ιδιοκτητών τους σε άλλες επιχειρήσεις, είτε μέσων ενημέρωσης είτε άλλες·
  - γ) οποιαδήποτε άλλα συμφέροντα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τη λήψη των στρατηγικών τους αποφάσεων ή τη συντακτική τους γραμμή·
  - δ) τυχόν αλλαγές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς τους ή στις ρυθμίσεις ελέγχου τους.
- 21) Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να λάβουν μέτρα για την αποτελεσματική εφαρμογή της σύστασης CM/Rec(2018) 1 της Επιτροπής υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης και τη διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων ενημέρωσης. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να αναθέσουν σε αρμόδια εθνική ρυθμιστική αρχή ή φορέα την ανάπτυξη και τη διατήρηση ειδικής διαδικτυακής βάσης δεδομένων για την ιδιοκτησία των μέσων ενημέρωσης, η οποία θα περιέχει αναλυτικά δεδομένα σχετικά με διάφορους τύπους μέσων ενημέρωσης, μεταξύ άλλων σε περιφερειακό και/ή τοπικό επίπεδο, στην οποία το κοινό θα έχει εύκολη, ταχεία και αποτελεσματική δωρεάν πρόσβαση, και την εκπόνηση τακτικών εκθέσεων σχετικά με την ιδιοκτησία των υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης που υπάγονται στη δικαιοδοσία ενός συγκεκριμένου κράτους μέλους.
- 22) Τα κράτη μέλη και οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές ή φορείς τους ενθαρρύνονται να ανταλλάσσουν τακτικά βέλτιστες πρακτικές διαφάνειας όσον αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Ειδικότερα, οι ανταλλαγές αυτές θα πρέπει να επικεντρώνονται στον προσδιορισμό και την προώθηση των πλέον αποτελεσματικών μέτρων ή εργαλείων για την αύξηση της διαφάνειας όσον αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς των μέσων ενημέρωσης και τη βελτίωση της διοικητικής συνεργασίας στον τομέα αυτόν.

ΤΜΗΜΑ ΙV

Παρακολούθηση και τελικές διατάξεις

- 23) Για να καταστεί δυνατή η παρακολούθηση των μέτρων και των δράσεων που λαμβάνονται σε συνέχεια της παρούσας σύστασης, τα κράτη μέλη θα πρέπει —18 μήνες μετά την έκδοσή της και στη συνέχεια κατόπιν αιτήματος— να υποβάλουν στην Επιτροπή όλες τις συναφείς πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα και τις δράσεις που καθορίζονται στο τμήμα ΙΙΙ.
- 24) Η Επιτροπή θα διεξαγάγει συζητήσεις σχετικά με τα μέτρα που εφαρμόζονται και τις δράσεις που πραγματοποιούνται για να δοθεί συνέχεια στην παρούσα σύσταση με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως με τους εκπροσώπους των παρόχων υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης και των δημοσιογράφων, σε συναφή φόρουμ, κυρίως στο ευρωπαϊκό φόρουμ για τα ειδησεογραφικά μέσα.
- 25) Εάν χρειαστεί, η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο έκδοσης νέας σύστασης, η οποία θα αντικαταστήσει την παρούσα σύσταση, λαμβάνοντας υπόψη την ευρωπαϊκή πράξη για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης, όπως εγκρίθηκε από τους συννομοθέτες, καθώς και συζητήσεις με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Προς αποφυγή αμφιβολιών, σε περίπτωση επικάλυψης των διατάξεων της παρούσας σύστασης και του κανονισμού για τη θέσπιση κοινού πλαισίου για τις υπηρεσίες μέσων ενημέρωσης στην εσωτερική αγορά (ευρωπαϊκή πράξη για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης), όπως εγκρίθηκε τελικά από τους συννομοθέτες, οι σχετικές διατάξεις της παρούσας σύστασης θα παύσουν να ισχύουν όταν τεθούν σε εφαρμογή οι διατάξεις του εν λόγω κανονισμού.

Η παρούσα σύσταση απευθύνεται στους παρόχους υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης που είναι εγκατεστημένοι στην Ένωση και, όσον αφορά τις δράσεις που προσδιορίζονται στο τμήμα III, στα κράτη μέλη επίσης.

Βρυξέλλες, 16 Σεπτεμβρίου 2022.

Για την Επιτροπή
Thierry BRETON
Μέλος της Επιτροπής
